

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 14 май 2024 г.
(OR. en)

9160/24

ECOFIN 491
SOC 316
BUDGET 31
STATIS 59

РЕЗУЛТАТИ ОТ РАБОТАТА

От: Генералния секретариат на Съвета

До: Делегациите

№ предх. док.: 9159/24

Относно: Предизвикателствата пред фискалната устойчивост в резултат на
застаряването на населението

– Заключение на Съвета (14 май 2024 г.)

Приложено се изпращат на делегациите заключенията на Съвета относно предизвикателствата пред фискалната устойчивост в резултат на застаряването на населението, одобрени от Съвета на 4023-тото му заседание, проведено на 14 май 2024 г.

ЗАКЛЮЧЕНИЯ НА СЪВЕТА ОТНОСНО
ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВОТА ПРЕД ФИСКАЛНАТА УСТОЙЧИВОСТ В РЕЗУЛТАТ
НА ЗАСТАРЯВАНЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ:

1. ОТЧИТА ФАКТА, че през следващите години се очаква населението на ЕС да започне да намалява. Обществата застаряват, като се наблюдава намаляване на населението в трудоспособна възраст, съпроводено от увеличаване на броя на възрастните хора. ОТБЕЛЯЗВА разнородните тенденции в държавите членки, включително прогнозираното увеличаване на населението в няколко държави членки, въпреки че във всички държави членки се очаква застаряване на населението в някаква степен.
2. ИЗТЪКВА, че застаряването на населението представлява значително предизвикателство за дългосрочната устойчивост на публичните финанси, което се изостря от високите съотношения на публичния дълг към БВП в няколко държави членки, забавянето на потенциалния растеж и глобалната несигурност, която влияе върху икономическите перспективи. ПОДЧЕРТАВА, че стратегията за фискалната политика следва да бъде насочена към укрепване на фискалната устойчивост, възстановяване на фискалните буфери, постигане на по-висок устойчив растеж и повишаване на устойчивостта на ЕС спрямо бъдещи предизвикателства.
3. ОДОБРЯВА Доклада от 2024 г. за застаряването на населението: икономически и бюджетни прогнози за държавите – членки на ЕС (2022 – 2070 г.), изготвен от Комитета за икономическа политика (и неговата работна група по въпросите на застаряването) и службите на Комисията въз основа на съвместно договорени методологии и допускания. ОТБЕЛЯЗВА, че в съответствие с предходните доклади прогнозите в доклада от 2024 г. за застаряването на населението обхващат публичните разходи, свързани със застаряването (пенсии, здравеопазване, дългосрочни грижи и образование).

4. ИЗТЪКВА основните констатации в доклада от 2024 г. за застаряването на населението:
- а) Коефициентът на възрастова зависимост в ЕС се очаква да се увеличи рязко в дългосрочен план: ако към момента за всяко лице на възраст над 65 години има три лица в трудоспособна възраст, до 2070 г. ще има по-малко от двама души. Следващите години ще бъдат белязани от достигането на пенсионна възраст от поколението на демографския бум. Наред с това, продължаващото нарастване на очакваната продължителност на живота допринася за увеличаване на дела на пенсионерите, включително в контекста на съществената разлика между законоустановената и реалната пенсионна възраст в много държави членки. Раждаемостта остава доста под естествения коефициент на заместване, като се прогнозира, че увеличаването на участието на работната сила и положителните нетни миграционни потоци няма да бъдат достатъчни, за да компенсират общия спад на населението в трудоспособна възраст.
 - б) Очакваното намаляване на работната сила означава, че в дългосрочен план повишаването на производителността се превръща в единствен двигател на потенциалния растеж на БВП. В ЕС като цяло средният годишен темп на растеж на потенциалния БВП за периода 2022 – 2070 г. се очаква да бъде 1,3%.
 - в) В рамките на базовите допускания се прогнозира, че общите публични разходи, свързани със застаряването на населението, ще се увеличат от 24,4% от БВП през 2022 г. до 25,6% от БВП до 2070 г. общо за ЕС, като се очаква по-голямата част от това увеличение да настъпи до 2045 г. и да се стабилизира след това, най-вече вследствие на базисното демографско развитие. Тези прогнози обаче се различават съществено в отделните държави членки, като за 17 държави членки се очаква увеличение, което надвишава средното за ЕС. Според прогнозите в девет държави членки общите разходи, свързани със застаряването на населението, ще бъдат над средните за ЕС до 2070 г. За прогнозираното увеличение допринася почти всеобщото нарастване на разходите за здравеопазване и дългосрочни грижи. Очаква се разходите за пенсии също да нараснат в повечето държави членки. Намаляващото съотношение между пенсионното обезщетение и работната заплата в много държави членки редуцира общото увеличение.

- г) За да се отчете значителната степен на несигурност в контекста на дългия прогнозен период, докладът от 2024 г. за застаряването на населението включва няколко алтернативни сценария. По-специално, стабилизирането на съотношението между пенсионното обезщетение и работната заплата би оказало голям натиск за повишаване на разходите за пенсии в някои държави членки. Освен това по-ниският темп на растеж на производителността би означавал по-малко динамичен растеж на БВП, което ще увеличи дела на разходите, свързани със застаряването на населението, спрямо БВП. В допълнение, рисковият сценарий за здравеопазването и дългосрочните грижи, като се отчитат недемографските фактори, свързани с технологичния напредък и възходящото сближаване на разходите и покритието, също води до значително по-голям натиск върху публичните разходи. За повечето държави членки тези сценарии показват, че публичните разходи, свързани със застаряването на населението, биха могли да нараснат значително над прогнозираното при базовите допускания. Обратно, по-благоприятните икономически или демографски тенденции биха означавали по-малка относителна тежест за публичните финанси.
5. ПОТВЪРЖДАВА, че е необходимо да се предприемат по-нататъшни действия за преодоляване на икономическите и бюджетните последици от застаряването на населението, включително поддържане на стабилни публични финанси, повишаване на производителността, както и на равнището на участие и заетост, и адаптиране на пенсионните системи, системите за здравеопазване и дългосрочни грижи към тези предизвикателства. ПРИЗОВАВА държавите членки да изпълнят съответните специфични за държавите препоръки по линия на европейския семестър, включително в контекста на Механизма за възстановяване и устойчивост.
6. ПРИВЕТСТВА факта, че в няколко държави пенсионните реформи през последното десетилетие допринесоха за ограничаване на динамиката на публичните разходи, за повишаване на реалната пенсионна възраст и за укрепване на приходната част на пенсионните системи. ИЗТЪКВА, че е важно да се възприеме комплексен подход на политиката, като се отчита както финансовата устойчивост, така и социалната адекватност на пенсионните системи. Предстоящият доклад от 2024 г. за адекватността на пенсиите допълва доклада от 2024 г. за застаряването на населението в това отношение. АКЦЕНТИРА върху факта, че е необходимо държавите членки да предприемат допълнителни действия в различна степен, включително да повишат реалната пенсионна възраст и да укрепят свързаните с устойчивостта елементи на пенсионната система. ПОДЧЕРТАВА, че обвързването на пенсионната възраст с очакваната продължителност на живота значително подобрява дългосрочната устойчивост на публичните финанси според прогнозите в доклада за застаряването на населението. ПРИЗОВАВА държавите членки да се въздържат от промяна на посоката на вече предприети реформи за повишаване на устойчивостта.

7. ПРИВЕТСТВА факта, че реформата на рамката за икономическо управление, чрез поставения в нея акцент върху гарантирането на дългосрочната устойчивост на публичния дълг, отразява прогнозите за разходите, свързани със застаряването на населението, в средносрочните фискално-структурни планове на държавите членки и им отдава по-голямо значение в контекста на фискалния надзор. ПРИКАНВА Комисията да включи констатациите от доклада от 2024 г. за застаряването на населението в съответните области на координация на икономическата и фискалната политика в ЕС.
8. ПРИВЕТСТВА факта, че Евростат продължава да предоставя своевременно прогнози за населението, и ИЗТЪКВА значението на обмена с националните статистически институти в това отношение, при пълно зачитане на тяхната независимост и независимостта на Евростат.
9. ПРИКАНВА Комитета за икономическа политика и Комисията да актуализират до лятото на 2027 г., въз основа на нови прогнози за населението, които ще бъдат предоставени от Евростат най-късно до март 2026 г., своя анализ на икономическите и бюджетните последици от застаряването на населението.
